

Protokoll fört vid enskild föredragning

Infrastrukturavdelningen
Allmänna byrån, I1

Beslutande
Vice lantråd
Harry Jansson

Föredragande
PBL-ingenjör
Peter Lorentzon

Justerat
Omedelbart

Nr 69

Lagstiftningspromemoria om ytterligare lagstiftningsåtgärder med anledning av kommissionens motiverade yttrande gällande implementering av direktiv (EU) 2018/844 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet
ÅLR 2018/6563

Beslut

Landskapsregeringen beslutade att skicka promemoria vad gäller ytterligare lagstiftningsåtgärder med anledning av kommissionens motiverade yttrande gällande implementering av direktiv (EU) 2018/844 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet enligt **bilaga 1, I122E62** till lagberedningen.

Lagstiftningspromemoria om ytterligare lagstiftningsåtgärder med anledning av kommissionens motiverade yttrande gällande implementering av direktiv (EU) 2018/844 om ändring av direktiv 2010/31/EU samt ändring av direktiv 2012/27/EU

Peter Lorentzon, PBL-Ingenjör

Allmänna byrån, Infrastrukturavdelningen

Datum: 22.11.2022

PB 1060, AX-22111 Mariehamn

registrator@regeringen.ax

+358 18 25 000

www.regeringen.ax

Frågeställning och kommissionens motiverade yttrande

Landskapsregeringen har 18.7.2022 mottagit Europeiska kommissionens motiverat yttrande av den 15.7.2022 riktat till Finland i enlighet med artikel 258 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt till följd av underlåtenhet att anmäla åtgärder för införlivande i nationell lagstiftning av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/844 av den 30 maj 2018 om ändring av direktiv 2010/31/EU om byggnaders energiprestanda och direktiv 2012/27/EU om energieffektivitet.

Kommissionen har på grundval av bedömning av de införlivandeåtgärder som Finland anmält utgått ifrån att Finland ännu inte har antagit alla bestämmelser som krävs för efterlevnad av direktiv (EU) 2018/844.

Kommissionen utfärdade 28.5.2020 en formell underrättelse genom skrivelse C (2020) 3150/11 och gav Finland tillfälle att inom två månader inkomma med synpunkter i ärendet.

Den 10 mars 2020 anmälde Finland införlivandeåtgärder och en jämförelsetabell för Finlands fastland (MNE (2020)58462). Den 2 juli 2021 anmäldes ytterligare införlivandeåtgärder och en jämförelsetabell för Ålands län (MNE (2021)04815).

På grundval av bedömningen av svaret på den formella underrättelsen och de införlivandeåtgärder som anmälts av Finland anser kommissionen att följande bestämmelser i direktiv 2010/31/EU som införs eller ändras genom artikel 1 i direktiv (EU) 2018/844 och genom bilagan till det direktivet ännu inte till fullo har införlivats.

Artikel 2 punkterna 3, 3a, 15b och 15c i direktiv 2010/31/EU, införda eller tillagda genom artikel 1.1 a, b, c resp. d i direktiv (EU) 2018/844, om definitionerna av "byggnadens installationssystem", "system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning", "uppvärmningssystem" och "avtal om energiprestanda" är inte införlivade i Ålands län. I jämförelsetabellen för Ålands län anges för artikel 1.1 att det inte föranleder några åtgärder, och kommissionen har inga andra uppgifter som ger den anledning att anse att dessa bestämmelser har införlivats. Kommissionen anser därför att artikel 2, punkterna 3, 3a, 15b och 15c inte har införlivats på Åland.

Artikel 8.1 i direktiv 2010/31/EU, ersatt genom artikel 1.5 i direktiv (EU) 2018/844 om totala energiprestanda, korrekt installation samt lämplig dimensionering, justering och kontroll för byggnadens installationssystem som är installerade i befintliga byggnader. I jämförelsetabellen för Ålands län anges för artikel 8.1 att denna har införlivats genom "ÅFS 2015:5, Avsnitt 2 (9p)", vilket är MNE (2021)04809. Bilaga 9 till Ålands byggbestämmelsesamling (ÅFS 2015/5) reglerar visserligen energihushållning, men den reglerar inte byggnaders installationssystem, så som krävs enligt artikel 8.1 första stycket, och innehåller inga bestämmelser om exempelvis lämplig dimensionering eller justering. Kommissionen anser därför att artikel 8. inte har införlivats på Åland.

Artikel 8.1 andra stycket i direktiv 2010/31/EU ersatt genom artikel 1.5 i direktiv (EU) 2018/844 som föreskriver att systemkrav ska införas för nya installationssystem, för installationssystem som byts ut och för installationssystem som utrustas med nya delar, och ska tillämpas i den mån det är tekniskt, ekonomiskt och funktionellt genomförbart. I jämförelsetabellen för Ålands län anges för artikel 8.1 att denna har införlivats genom "ÅFS 2015:5, Avsnitt 2 (9p)", vilket är MNE (2021)04809. Bilaga 9 till Ålands byggbestämmelsesamling (ÅFS 2015/5) reglerar visserligen

energihushållning, men den reglerar inte byggnaders installationssystem och föreskriver inte heller under vilka förhållanden sådana krav skulle vara tekniskt, ekonomiskt och funktionellt genomförbara, så som krävs enligt artikel 8.1 andra stycket; kommissionen anser därför att denna bestämmelse inte har införlivats på Åland.

Artikel 8.1 tredje stycket i direktiv 2010/31/EU, ersatt genom artikel 1.5 i direktiv (EU) 2018/844 som föreskriver att nya byggnader, om det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart, ska utrustas med självreglerande anordningar för separat reglering av rumstemperaturen i varje rum eller, om det är motiverat, i en angiven uppvärmd zon av byggnadsenheten. Dessutom föreskrivs i befintliga byggnader installation av sådana självreglerande anordningar när värmegeneratorer byts ut, om detta är tekniskt och ekonomiskt genomförbart. I jämförelsetabellen för Ålands län anges för artikel 8.1 att denna har införlivats genom "ÅFS 2015:5, Avsnitt 2 (9p)", vilket är MNE (2021)04809. Bilaga 9 till Ålands byggbestämmelsesamling (ÅFS 2015/5) innehåller visserligen krav avseende nya byggnader vad gäller deras uppvärmning, kylning och ventilering, men föreskriver inte installation, i befintliga byggnader, av självreglerande anordningar när värmegeneratorer byts ut, och fastställer inte heller under vilka förhållanden detta skulle vara tekniskt och ekonomiskt genomförbart, så som krävs enligt artikel 8.1 tredje stycket; kommissionen anser därför att denna bestämmelse inte har införlivats på Åland.

Artikel 8.9 i direktiv 2010/31/EU, ersatt genom artikel 1.5 i direktiv (EU) 2018/844 om bedömning av den totala energiprestandan för den ändrade delen eller för hela det ändrade systemet vid installation, utbyte eller uppgradering av ett installationssystem, och om överlämnande av de dokumenterade resultaten av denna bedömning till fastighetsägaren, så att informationen förblir tillgänglig och kan användas för kontroll av efterlevnaden av de minimikrav som fastställs enligt punkt 1 och för utfärdande av energicertifikat. I jämförelsetabellen för Ålands län fastställs för artikel 8.9 att Ålands landskapsregering inte anser det nödvändigt, eftersom byggnader på Åland har ett väl utvecklat elnät för motorvärmare, vilket innebär att laddare lätt kan installeras vid behov. I syfte att uppmuntra fastighetsägare att installera laddningsstationer finns det subventioner för alla bostäder. Kommissionen förstår inte hur detta är relevant i sammanhanget, och eftersom Finland inte tydligt förklarat var denna bestämmelse har införlivats i Ålands läns lagstiftning anser kommissionen därför att denna bestämmelse inte har införlivats på Åland.

Artikel 14.6 i direktiv 2010/31/EU, ersatt genom artikel 1.7 i direktiv (EU) 2018/844 föreskriver att byggnader som inte är avsedda för bostäder och som är utrustade med system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning, eller att bostadshus är utrustade med en funktion för kontinuerlig elektronisk övervakning och effektiva regleringsfunktioner ska undantas från kraven på regelbundna inspektioner av värmesystemen enligt artikel 14.1. I jämförelsetabellen för Ålands län anges det att artikel 14 införlivats genom ÅFS 2021/66, § 2b, ÅFS 2021/64, § 65c och ÅFS 2021/65, avsnitten 16, 16a och 16b (dvs. MNE (2021)04805, MNE (2021)04798 och MNE (2021) 04801). Inga av de angivna bestämmelserna införlivar kravet att byggnader som överensstämmer med punkterna 4 och 5 [i artikel 14] ska undantas från kraven i punkt 1. I jämförelsetabellen för Finlands fastland anges för artikel 14.6 att detta inte föranleder några införlivandeåtgärder med tanke på det alternativa tillvägagångssätt som Finland valt. Artikel 14.6 är ingen fakultativ bestämmelse, och detta ändras inte av att Finland har valt ett alternativt tillvägagångssätt enligt artikel 14.3, i stället för åtgärder enligt artikel 14.1. Kommissionen anser därför att artikel 14.6 inte har införlivats på Finlands fastland, och inte heller på Åland.

Artikel 15.6 i direktiv 2010/31/EU, ersatt genom artikel 1.7 i direktiv (EU) 2018/844, föreskriver att byggnader som överensstämmer med punkterna 4 och 5 i artikel 15 ska undantas från kravet på inspektion i punkt 1. Redogörelsen för införlivande av artikel 15.6 i jämförelsetabellen för Finlands fastland och för Åland är samma som för artikel 14.6, och kommissionens slutsats är den samma. Artikel 15.6 är ingen fakultativ bestämmelse, och detta ändras inte av att Finland har valt ett alternativt tillvägagångssätt enligt artikel 15.3, i stället för åtgärder enligt artikel 15.1. Kommissionen anser därför att artikel 15.6 inte har införlivats på Finlands fastland, och inte heller på Åland.

Artikel 20.2 i direktiv 2010/31/EU, ersatt genom artikel 1.10 i direktiv (EU) 2018/844, om information till ägarna till eller hyresgästerna i byggnader om energicertifikat, om kostnadseffektiva åtgärder, och vid behov finansiella instrument, för att förbättra byggnadens energiprestanda, och om hur värmepannor för fossila bränslen kan ersättas med hållbarare alternativ. För artikel 1.8-1.14 i direktiv (EU) 2018/844 anges i jämförelsetabellen för Åland att det är ett åtagande från kommissionen, och det ges inga upplysningar om hur artikel 20.2 har införlivats. Kommissionen anser därför att denna bestämmelse inte har införlivats på Åland.

Punkt 1 tredje stycket i bilaga I till direktiv 2010/31/EU ersatt genom punkt 1 a i bilagan till direktiv (EU) 2018/844, föreskriver att medlemsstaterna ska beskriva sin nationella beräkningsmetod i enlighet med de nationella bilagorna till de övergripande standarderna. I jämförelsetabellen för Åland redogörs för var bilaga I punkt 2 har införlivats, men inte var punkt 1 har införlivats. Kommissionen har lyckats hitta införlivandeåtgärder för första och andra stycket i punkt 1 i bilaga I, men inte för tredje stycket, och kommissionen anser därför att denna bestämmelse inte har införlivats på Åland.

Punkt 3 i bilaga II till direktiv 2010/31/EU, ersatt genom punkt 3 b i bilagan till direktiv (EU) 2018/844, om kravet att när information läggs till i en databas ska det för övervaknings- och kontrolländamål vara möjligt för nationella myndigheter att identifiera vem som lagt till informationen. I jämförelsetabellen för Åland nämns inte bilaga II, och kommissionen anser därför att denna bestämmelse inte har införlivats på Åland.

Det ankommer på myndigheterna i Finland att omgående inleda de nödvändiga förfarandena för införlivande av direktiv (EU) 2018/844 i nationell lagstiftning så att införlivandet sker inom den fastställda tidsfristen och att underrätta kommissionen om detta.

Kommissionen konstaterar därmed att Finland ännu inte har vidtagit alla de åtgärder avseende direktiv (EU) 2018/844 som skulle ha vidtagits senast den 10 mars 2020 och har underlåtit att anmäla sådana åtgärder till kommissionen.

Vad gäller direktiv som antagits enligt ett lagstiftningsförfarande vill kommissionen fästa den finska regeringens uppmärksamhet på de ekonomiska sanktioner som domstolen enligt artikel 260.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) kan ålägga och som kommissionen kommer att tillämpa i enlighet med sina meddelanden om tillämpningen av artikel 260.3 i EUF – fördraget och om EU – rätten: *Bättre resultat genom bättre tillämpning.*

Landskapsregeringens bedömning och behov av åländsk lagstiftning samt ändringar däri.

Ålands landskapsregering kan först konstatera att kommissionen igen i sin kommunikation med Finland felaktigt använder uttrycket "Ålands län". Uttrycket tar inte beaktande statusen för det autonoma landskapet Åland.

I artikel 2.3 definieras *byggnadens installationssystem* som:

"teknisk utrustning för rumsuppvärmning, rumskylning, ventilation, varmvatten för hushållsbruk, fast belysning, fastighetsautomation och tillhörande reglering, platsbaserad elproduktion, eller en kombination därav, inklusive sådana system som utnyttjar energi från förnybara energikällor, i en byggnad eller en byggnadsenhet"

Åland behöver implementera definitionen av *byggnadens installationssystem* i PBL, 1 kap § 2, i ÅBBS, avsnitt 9:12 samt i landskapslag (2014:31) om energideklaration för byggnader.

I artikel 2.3a definieras *system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning* som:

"ett system som omfattar alla produkter, all programvara och allt tekniskt underhåll som kan stödja en energieffektiv, ekonomisk och säker drift av byggnadens installationssystem genom automatisk styrning och genom att underlätta den manuella hanteringen av byggnaders installationssystem"

Begreppet används bland annat i 16b § i landskapslag (2014:31) om energideklaration för byggnader, men i bestämmelsen hänvisas till *"byggnader som betjänas av ett sådant system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning som avses i 65c § 2 mom. PBL"*. I 65c § PBL anges dock när en byggnad ska förses med ett sådant system samt de krav som medlemsstaterna får fastställa för bostadshus enligt artiklarna 14.5 och 15.5, och inte vad som avses, vilket då inte är detsamma som enligt definitionen i artikel 2.3a.

Åland behöver implementera definitionen av *system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning* i PBL, 1 kap § 2.

I tillägg behöver § 16b i landskapslag (2014:31) om energideklaration för byggnader ändras enligt följande:

Gällande lydelse:

16b §. (2021/65) Undantag från skyldigheten att besiktiga vissa uppvärmnings- och luftkonditioneringssystem

Skyldigheterna enligt 16 och 16a §§ gäller inte om de system som anges i dessa bestämmelser omfattas av

1) ett överenskommet kriterium för energiprestanda eller ett avtal om överenskommen nivå för energieffektivitetsförbättring, eller

2) ett avtal med en energileverantör eller nätoperatör som innebär resultatövervakning av systemet. Skyldigheterna enligt 16 och 16a §§ gäller inte heller för byggnader som betjänas av ett sådant system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning som avses i 65c § 2 mom. plan- och bygglagen.

Föreslagen lydelse:

16b §. (2021/65) Undantag från skyldigheten att besiktiga vissa uppvärmnings- och luftkonditioneringssystem

Skyldigheterna enligt 16 och 16a §§ gäller inte om de system som anges i dessa bestämmelser omfattas av

1) ett överenskommet kriterium för energiprestanda eller ett avtal om överenskommen nivå för energieffektivitetsförbättring, eller

2) ett avtal med en energileverantör eller nätoperatör som innebär resultatövervakning av systemet. Skyldigheterna enligt 16 och 16a §§ gäller inte heller för byggnader som betjänas av ett sådant system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning som avses i *plan- och bygglagen (2008:102) för landskapet Åland*.

I artikel 2.15a definieras *uppvärmningssystem* som:

"en kombination av de komponenter som krävs för att åstadkomma en form av behandling av inomhusluft, i vilken temperaturen höjs"

Åland behöver ändra definitionen av *uppvärmningssystem* i landskapslag (2014:31) om energideklaration för byggnader 2 § 1 mom. 6 punkten enligt följande:

Gällande lydelse:

6) *uppvärmningssystem*: ett system för att åstadkomma en form av behandling av inomhusluft genom vilken temperaturen kan höjas, och

Föreslagen lydelse:

6) *uppvärmningssystem*: en kombination av de komponenter som krävs för att åstadkomma en form av behandling av inomhusluft, i vilken temperaturen höjs, och

---

I artikel 2.15b definieras *värmegenerator* som:

”den del av ett uppvärmningssystem som genererar nyttig värme genom en eller flera av följande processer:

- a) *Förbränning av bränslen i till exempel en värmepanna.*
- b) *Jouleeffekt i värmeelement med elektriska motstånd.*
- c) *Värmeupptagning från en värmekälla i form av omgivningsluft, ventilationsfrånluft, vatten eller mark med hjälp av en värmepump”*

Definitionen har införlivats i 2 § 1 mom., 7 punkten i landskapslag om energideklaration och lydelsen är nästintill identisk. Den åländska definitionen saknar dock ”nyttig” i första ledet, innehåller inte exemplet värmepanna och har annan ordföljd i c).

Definitionen stämmer dock med det som avses i direktivet varför inga åtgärder behöver vidtas, annat än att notifieringen uppdateras.

I artikel 2.15c tycks det föreligga viss språkförbistring alternativt felskrivning i direktivet. I den svenska språkversionen definieras *avtal om energiprestanda* som ett avtal om energiprestanda enligt artikel 27.2 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/27/EU. I denna artikel anges dock att direktivet ska utgå från och med den 5 juni 2014. Den engelska språkversionen hänvisar i stället till artikel 2.27 där följande definition av *avtal om energiprestanda* återfinns:

”ett avtalsarrangemang mellan mottagaren och leverantören av en åtgärd för att förbättra energieffektiviteten som verifieras och övervakas under hela avtalsperioden, där investeringarna (arbete, leveranser eller tjänster) i åtgärden betalas i förhållande till en avtalad nivå av förbättrad energieffektivitet eller annat avtalat energiprestandakriterium, till exempel finansiella besparingar.”

I 16b § 1 mom. i landskapslag (2014:31) om energideklaration stadgas om undantag från skyldigheten att besiktiga vissa uppvärmnings och luftkonditioneringsystem. Skyldigheterna att besiktiga uppvärmnings- och luftkonditioneringsystem gäller inte om systemet omfattas av

1. *ett överenskommet kriterium för energiprestanda eller ett avtal om överenskommen nivå för energieffektivitetsförbättring, eller*
2. *ett avtal med en energileverantör eller nätoperatör som innebär resultatövervakning av systemet.*

Undantagen i 16b § överensstämmer inte helt med vad som anges i direktivet och bör därför ändras enligt följande:

Gällande lydelse:

16b §. (2021/65) Undantag från skyldigheten att besiktiga vissa uppvärmnings- och luftkonditioneringssystem

Skyldigheterna enligt 16 och 16a §§ gäller inte om de system som anges i dessa bestämmelser omfattas av

1) ett överenskommet kriterium för energiprestanda eller ett avtal om överenskommen nivå för energieffektivitetsförbättring, eller

2) ett avtal med en energileverantör eller nätoperatör som innebär resultatövervakning av systemet. Skyldigheterna enligt 16 och 16a §§ gäller inte heller för byggnader som betjänas av ett sådant system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning som avses i 65c § 2 mom. plan- och bygglagen.

Föreslagen lydelse:

16b §. (2021/65) Undantag från skyldigheten att besiktiga vissa uppvärmnings- och luftkonditioneringssystem

Skyldigheterna enligt 16 och 16a §§ gäller inte om de system som anges i dessa bestämmelser omfattas av

1) ett överenskommet kriterium för energiprestanda eller ett avtal om överenskommen nivå för energieffektivitetsförbättring, *såsom avtal om energiprestanda* eller

2) ett avtal *som verkställs av ett allmännyttigt företag* eller nätoperatör *och därför omfattas av åtgärder för resultatövervakning på systemsidan*. Skyldigheterna enligt 16 och 16a §§ gäller inte heller för byggnader som betjänas av ett sådant system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning som avses *i plan- och bygglagen (2008:102) för landskapet Åland*.

Vidare bör definitionen av *avtal om energiprestanda* införas i 2 § landskapslag (2014:31) om energideklaration för byggnader.

Artikel 8.1, första stycket, säger att ÅBBS saknar en definition, *byggnadens installationssystem* för befintliga byggnader. Begreppet *byggnadens installationssystem* har avhandlats ovan [under artikel 2.3]. I artikel 8.1 menas således avsaknaden av tillägget *i befintliga byggnader* i samband med definitionen. En ändring i avsnitt 1:22 i ÅBBS föreslås enligt följande:

Gällande lydelse:

Vid ändring av byggnader gäller reglerna i avsnitt 1 och 2 i tillämpliga delar samt de delar av avsnitt 3–9 som står under rubrikerna "Krav vid ändring av byggnader".

De delar av avsnitt 3–9 som står under rubrikerna "Definitioner" och "Tillämpningsområde" gäller även de vid ändring av byggnader.

Föreslagen lydelse:

Vid ändring av byggnader gäller reglerna i avsnitt 1 och 2 i tillämpliga delar samt de delar av avsnitt 3–9 som står under rubrikerna "Krav vid ändring av byggnader".

Med ändring av byggnader menas ändring av befintliga byggnader.

De delar av avsnitt 3–9 som står under rubrikerna "Definitioner" och "Tillämpningsområde" gäller även de vid ändring av byggnader.

Artikel 8.1, andra stycket säger att systemkrav ska fastställas för nya installationssystem, för installationssystem som byts ut och för installationssystem som förses med nya delar och ska tillämpas i den mån det är tekniskt, ekonomiskt och funktionellt genomförbart.

Av kommissionens rekommendation (EU) 2019/2019 framkommer det att det är medlemsstaterna som ska ange i vilka specifika fall det inte är möjligt ur ett tekniskt, ekonomiskt och/eller funktionellt perspektiv att uppfylla kraven. Medlemsstaterna bör enligt kommissionen säkerställa att dessa fall på ett tydligt sätt fastställs, struktureras och motiveras samt att tolkningen inte bör överlåtas till enbart berörda parter. Sådana bestämmelser finns redan i ÅBBS i avsnitt 1:223, men ingen bestämmelse i avsnitt 9 anger att kravet endast gäller om det är tekniskt, ekonomiskt och funktionellt genomförbart. Avsnitt 1:223 i ÅBBS gäller vid ändring av byggnader.

Med bakgrund i ovanstående föreslås ett tillägg i 1 kap § 2 plan- och bygglagen, ett tillägg i avsnitt 9:12 i ÅBBS samt en ändring i 12 kap § 65, mom. 5 i plan- och bygglagen.

Tillägg i 1 kap § 2 plan- och bygglagen: Det föreslås att följande definition läggs till för att förtydliga vad som bygglagstiftningen menar med begreppet *tekniskt, ekonomiskt och funktionellt genomförbart*:

22) *tekniskt, ekonomiskt och funktionellt genomförbart*: En tekniskt genomförbar lösning som förbättrar energiprestandan vid reparations- och ändringsarbeten är en sådan lösning som planeras och genomförs så att egenskaperna enligt 12 kap § 65 i denna lag eller enligt de krav som föreskrivits i avsnitt 9 i landskapsförordning (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling eller de krav som föreskrivits i landskapslag (2016:20) om energieffektivitet. En ekonomiskt genomförbar lösning är en lösning som utifrån en bedömning kan genomföras kostnadseffektivt. Beräkningsperioden för den ekonomiska bedömningen ska vara den normala livscykeln för den bedömda byggnadsdelen, systemet eller delen av systemet. En funktionell genomförbar lösning är en lösning som inte förhindrar användningen av byggnaden eller dess installationer för dess ändamål.

Det föreslås att följande läggs till i avsnitt 9:12 i landskapsförordning (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling:

Byggnadens installationssystem

Teknisk utrustning för uppvärmning, komfortkyla, ventilation, tappvarmvatten, fast installerad belysning, fastighetsautomation och tillhörande reglering, elproduktion i byggnaden eller på dess tomt och tillhörande reglering, eller en kombination därav, inklusive sådana system som utnyttjar energi från förnybara källor.

Ändring i 12 kap § 65, mom. 5 i plan- och bygglagen:

Gällande lydelse:

Vid ändring av ett byggnadsverk ska kraven i 1 och 2 mom. uppfyllas för den del av byggnadsverket som påtagligt förnyas genom ombyggnaden och, om det är tekniskt, funktionellt och ekonomiskt genomförbart för hela byggnadsverket. Hänsyn ska tas till byggnadsverkets kvaliteter och lämplighet för den planerade användningen. Ändringar får inte leda till att säkerheten eller hälsan för dem som använder byggnadsverket äventyras.

Föreslagen lydelse:

Vid ändring av ett byggnadsverk ska kraven i 1 och 2 momenten uppfyllas för den del av byggnadsverket, *eller för de delar av byggnadens installationssystem* som påtagligt förnyas genom *ändringen* om det är tekniskt, funktionellt och ekonomiskt genomförbart för hela byggnadsverket. Hänsyn ska tas till byggnadsverkets *eller byggnadens installationssystem*s kvaliteter och lämplighet för den planerade användningen. Ändringar får inte leda till att säkerheten eller hälsan för dem som använder byggnadsverket äventyras.

Enligt artikel 8.1 tredje stycket ska medlemsstaterna, om det är tekniskt, funktionellt och ekonomiskt genomförbart, kräva att nya byggnader utrustas med självreglerande anordningar för separat reglering av rumstemperatur i varje rum eller, om det är motiverat, i en angiven uppvärmd zon av byggnadsenheten. I befintliga byggnader ska installation av sådana självreglerande anordningar erfordras när värmegeneratorer byts ut, om det är tekniskt och ekonomiskt genomförbart.

LR har i tidigare notifiering angett att artikeln införlivats i avsnitt 9 i ÅBBS. Kommissionen anser dock att regelverket inte föreskriver installation av självreglerande anordningar när värmegeneratorer byts ut i *befintliga* byggnader och att det heller inte reglerar under vilka förhållanden detta skulle vara tekniskt, funktionellt och ekonomiskt genomförbart enligt ovanstående artikel (8.1).

Det föreslås att avsnitt 9:52 i landskapsförordning (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling ändras:

Gällande lydelse:

Byggnaden ska ha styr- och reglersystem för att kunna upprätthålla god energieffektivitet och termisk komfort enligt avsnitt 6:42. Värme-, kyl- och luftbehandlingsinstallationer ska förses med automatiskt verkande reglerutrustning så att tillförsel av värme- och kyla regleras efter effektbehov i förhållande till ute- och inneklimatet samt byggnadens avsedda användning.

Föreslagen lydelse:

Byggnaden ska ha styr- och reglersystem för att kunna upprätthålla god energieffektivitet och termisk komfort enligt avsnitt 6:42. Värme-, kyl- och luftbehandlingsinstallationer ska förses med automatiskt verkande reglerutrustning så att tillförsel av värme- och kyla regleras efter effektbehov i förhållande till ute- och inneklimatet samt byggnadens avsedda användning *om det är tekniskt, ekonomiskt och funktionellt genomförbart.*

Byggnaden bör, vad avser reglering av tillförsel av värme och kyla, delas in i zoner bland annat med hänsyn till användning, orientering och planlösning. Värmeinstallationer i byggnader som innehåller bostäder bör förses med anordningar för automatisk styrning av värmeavgivningen i varje bostadsrum.

Vidare föreslås att avsnitt 9:94 i landskapsförordning (2015:5) om Ålands byggbestämmelsesamling ändras.

Gällande lydelse:

Värmeinstallationen ska väljas, utformas, isoleras, justeras och trimmas in så att de övriga tekniska egenskapskraven kan tillgodoses på ett energieffektivt sätt.

Byggnadens behov av komfortkyla ska minimeras.

Föreslagen lydelse:

Värmeinstallationen ska väljas, utformas, isoleras, justeras och trimmas in så att de övriga tekniska egenskapskraven kan tillgodoses på ett energieffektivt sätt.

Möjligheterna att åstadkomma en energieffektivisering genom förändring eller intrimning av uppvärmningssystemet bör alltid undersökas. Styr- och reglersystem bör vid behov kompletteras så att reglering av värmeförseln kan ske med hänsyn till bland annat användningssätt och eventuella värmeförluster. Vid installation, utbyte eller ändring av uppvärmnings- eller kylsystem bör samma nivå beträffande energihushållning som anges i avsnitt 9:5 eftersträvas vad avser värme- och kylproduktion samt styr- och reglersystem.

Byggnadens behov av komfortkyla ska minimeras.

Artikel 8.9 har genom ändringsdirektivet ersatts med en ny lydelse enligt vilken medlemsstaterna ska säkerställa att installation, utbyte eller uppgradering av ett installationssystem innebär att den totala energiprestandan för den ändrade delen och, i förekommande fall för hela det ändrade systemet, bedöms. Resultaten av bedömningen ska dokumenteras och överlämnas till fastighetsägaren, så att informationen förblir tillgänglig och kan användas för kontroll av efterlevnaden av de minimikrav som fastställts enligt artikel 8.1. Resultaten ska kunna användas vid påvisande av överensstämmelse med kraven och vid utfärdande av energicertifikat. Medlemsstaterna ska besluta om det krävs en ny energideklaration eller inte.

En ändring i 12 kap § 65, mom. 5 i plan- och bygglagen som motsvarar kraven i denna artikel har föreslagits under artikel 8.1, andra stycket här ovan.

Artikel 14.6 innehåller undantag från artikel 14.1 om regelbundna inspektioner av uppvärmningssystem eller kombinerade rumsuppvärmnings- och ventilationssystem med en nominell effekt på rumsuppvärmning på över 70 kW. Enligt artikel 14.6 ska byggnader som uppfyller kraven i artikelns punkt 4 eller 5 vara undantagna från inspektionskravet.

De byggnader som omfattas av punkt 4 är sådana som inte är avsedda för bostäder och vars uppvärmningssystem eller kombinerade rumsuppvärmnings- och ventilationssystem har en nominell effekt på över 290 kW och som [senast år 2025] är utrustade med system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning. Enligt punkt 5 får medlemsstaterna fastställa krav för att säkerställa att bostadshus är utrustade med en funktion för kontinuerlig elektronisk övervakning som mäter

systemets effektivitet och informerar byggnadens ägare eller förvaltare när effektiviteten sjunker väsentligt och när systemet kräver service samt effektiva regleringsfunktioner för att säkerställa optimal produktion, distribution, lagring och användning av energi.

Artikel 14.4 har införlivats genom att 2b § i landskapslag om energieffektivitet enligt vilken byggnader som inte är avsedda för bostäder senast år 2025 ska utrustas med ett system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning som har vissa angivna funktioner. Bestämmelsen motsvarar vad som anges i artikel 14.4 och 15.4.

Artikel 14.4 och 14.5 torde delvis även ha införlivats genom 65c § i PBL, men i förarbetena anges inte med stöd av vilken artikel 65c § har införts. I 65c § PBL anges att en byggnads uppvärmnings- eller luftkonditioneringssystem, vid nybyggnad eller ändring, ska förses med ett system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning, om det separat eller kombinerat med ett ventilationssystem får en nominell effekt över 70 kilowatt. Systemet ska uppfylla vissa i bestämmelsen angivna krav. Kraven stämmer överens med de krav som ställs på systemen i fjärde punkten, men avviker från vad som anges i femte punkten. Bestämmelsen i 65c § PBL gäller vidare byggnader generellt medan artikel 14.5 endast gäller bostadshus.

Troligtvis är det på grund av de skillnader som framförts som kommissionen anser att 65c § 2 mom. inte är tillräcklig för att det ska anses att byggnader som uppfyller kraven i artikel 14.4 och 14.5 är undantagna från kravet på inspektion.

För att uppfylla de krav som ställs i direktivet bör 16b § i landskapslag om energideklaration ändras så att det till punktlistan fogas tre nya punkter enligt vilka även följande byggnader undantas från kraven i 16-16a §§:

Gällande lydelse:

16b §. (2021/65) Undantag från skyldigheten att besiktiga vissa uppvärmnings- och luftkonditioneringssystem

Skyldigheterna enligt 16 och 16a §§ gäller inte om de system som anges i dessa bestämmelser omfattas av

1) ett överenskommet kriterium för energiprestanda eller ett avtal om överenskommen nivå för energieffektivitetsförbättring, eller

2) ett avtal med en energileverantör eller nätoperatör som innebär resultatövervakning av systemet.
Skyldigheterna enligt 16 och 16a §§ gäller inte heller för byggnader som betjänas av ett sådant system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning som avses i 65c § 2 mom. plan- och bygglagen.

Föreslagen lydelse:

16b §. (2021/65) Undantag från skyldigheten att besiktiga vissa uppvärmnings- och luftkonditioneringssystem

16b § Skyldigheterna enligt 16 och 16a §§ gäller inte om de system som anges i dessa bestämmelser omfattas av

1) ett överenskommet kriterium för energiprestanda eller ett avtal om överenskommen nivå för energieffektivitetsförbättring, såsom avtal om energiprestanda eller

2) avtal som verkställs av ett allmännyttigt företag eller en nätoperatör som innebär resultatövervakning av systemet

Skyldigheterna enligt 16 och 16a §§ gäller inte heller för

1) byggnader som betjänas av ett sådant system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning som avses i plan- och bygglagen,

2) byggnader som betjänas av ett sådant system för fastighetsautomation och fastighetsstyrning som avses i landskapslag om energieffektivitet, eller

3) bostadshus som är utrustade med en funktion för kontinuerlig elektronisk övervakning som mäter systemets effektivitet, har effektiva regleringsfunktioner och lämnar information när effektiviteten sjunker väsentligt och när systemet kräver service

---

Artikel 15.6 anger, på samma sätt som i artikel 14.6 undantag från inspektionskravet i artikelns första punkt; byggnader som uppfyller kraven i punkt 4 eller 5 vara undantagna från kraven i punkt 1.

Landskapsregeringen har notifierat artikeln med samma hänvisningar som för artikel 14.6 och kommissionens slutsats är densamma gällande artikel 15.6.

Införlivandet sker genom att de åtgärder som rekommenderas ovan under avsnitt 5 vidtas. Detta eftersom artikel 14.4 och 15.4 båda har införlivats i 2b § i landskapslag om energieffektivitet.

Artikel 20.1 anger att medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att informera ägare av eller hyresvärdar i byggnader eller byggnadsenheter om de olika metoder som bidrar till förbättrad energiprestanda.

Enligt artikel 20.2 ska medlemsstaterna i synnerhet ge ägarna av eller hyresgästerna i byggnader information om energicertifikat, inklusive deras syfte och mål, om kostnadseffektiva åtgärder, och vid behov finansiella instrument, för att förbättra byggnadens energiprestanda, och om hur värmepannor för fossila bränslen kan ersättas med hållbarare alternativ. Medlemsstaterna ska tillhandahålla denna information med hjälp av åtkomliga och transparenta rådgivningsverktyg, såsom rådgivning om renovering och gemensamma kontaktpunkter.

Landskapsregeringen har i sin notifiering angett att artikeln är kommissionens åtagande och kommissionen har därför ansett att bestämmelsen inte har införlivats på Åland.

I landskapet kan man konstatera att energimyndigheten saknar en hemsida samtidigt som landskapsregeringens hemsida inte innehåller någon direkt information eller rådgivning gällande kostnadseffektiva åtgärder för att förbättra en byggnads energiprestanda. På landskapsregeringens hemsida finns dock bland annat information om bidrag och stöd för energiinstallationer, energi- och klimatstrategi för Åland samt information om energideklarationer.

Det är inte helt tydligt vad som fordras för ett tillräckligt införlivande av bestämmelsen i artikel 20.2. I landskapet har man lagstiftat om att energideklarationer ska innehålla uppgifter om hur energiprestandan kan förbättras med beaktande av god inomhusmiljö och rekommendationer om kostnadseffektiva åtgärder för att förbättra byggnadens energiprestanda. Därtill finns i landskapslagen om energideklaration för byggnader bestämmelser om ägares ansvar att ge tillgång till energideklaration, vilket innebär att de som önskar därigenom får tillgång till de rekommendationer och uppgifter som getts i energideklarationen. I landskapet saknas dock den mer direkta rådgivningen om hur man kan förbättra sin byggnads energiprestanda.

När det gäller en långsiktig renoveringsstrategi, som ska göras i enlighet med artikel 2a i direktivet, anges i landskapets notifiering att en sådan faller inom rikets lagstiftningsbehörighet, varför den också är tillämplig i landskapet.

Vid en notifiering bör landskapet hänvisa till 4 § 1 mom. 4 p. i landskapslag om energideklaration, Finlands långsiktiga renoveringsstrategi samt den information som finns på landskapets hemsida. Detta är dock troligtvis inte tillräckligt och man bör därför överväga om Ålands energimyndighet eller landskapsregeringen ska ta en mer rådgivande roll och på ett lättillgängligt sätt (hemsida) ange viss information, men även hänvisa till sådan information som redan finns, såsom informationen gällande olika stöd. En utredning bör dock inledas för att se om detta faller inom energimyndighetens uppgifter enligt § 1 landskapslag (2015:103) om Ålands energimyndighet.

Nationell beräkningsmetod

I bilaga I till direktivet finns bestämmelser om en gemensam allmän ram för beräkning av byggnaders energiprestanda. Enligt första stycket i punkt 1 i bilagan ska en byggnads energiprestanda fastställas på grundval av den beräknade eller faktiska energianvändningen och återspegla normal energianvändning för rumsuppvärmning, rumskylning, varmvatten för hushållsbruk, ventilation och fast belysning samt för andra installationssystem. Enligt andra stycket ska en byggnads energiprestanda uttryckas med en numerisk indikator för primärenergianvändning i kWh (m²/år) både för certifieringen av energiprestanda och efterlevnaden av minimikraven avseende energiprestanda.

Enligt tredje stycket ska medlemsstaterna beskriva sin nationella beräkningsmetod i enlighet med de nationella bilagorna till de övergripande standarderna ISO 52000–1, 52003–1, 52010–1, 52016–1 och 52018–1.

Landskapsregeringen har i sin notifiering angett att bestämmelsen har införlivats avsnitt 9 i ÅBBS. Kommissionen anger att de har lyckats hitta införlivandeåtgärder som överensstämmer med första och andra stycket i punkt 1 i bilaga I, men inte för tredje stycket.

Det kan konstateras att riket enligt 5 kap. 27 § 1 mom. 19 p. självstyrelselagen har lagstiftningsbehörighet gällande standardisering. Det är alltså rikets behörighet att införliva internationella standarder i nationell rätt. I Finland har de ISO-standarder som hänvisas till i tredje stycket införts identiskt nationellt och fått beteckningarna SFS-EN ISO SFS-EN ISO 52000–1, SFS-EN ISO 52003–1, SFS-EN ISO 52010–1, SFS-EN ISO 52016–1 och SFS-EN ISO 52018–1.¹

I landskapet måste dock anges hur en byggnads energiprestanda fastställs enligt vad som framgår av första och andra stycket i punkt 1 i bilaga I. Kommissionen har ansett att dessa stycken har implementerats i landskapet. Det torde därmed vara tillräckligt för landskapsregeringen att notifiera kommissionen om att riket har lagstiftningsbehörighet vad gäller standarder, varför rikets notifiering till den delen ska gälla även för landskapet.

I landskapet har dock inte bestämmelser om nära-nollenergibyggnader implementerats fullt ut. Det rekommenderas därför att avsnitt 9 i ÅBBS uppdateras och att kringreglering förtydligas.

I 65 § PBL anges att en byggnad ska uppfylla grundläggande krav på energihushållning och värmeisolering. Enligt 7 § PBL ska landskapsregeringen utfärda allmänna föreskrifter och allmänna råd om byggande i ÅBBS. I PBF finns inga bestämmelser gällande energiprestanda.²

Enligt 4 § landskapslag om energideklaration ska i en energideklaration avseende en byggnad anges energiprestanda med angivande av byggnadens uppvärmningsformer, eventuella kylsystem och annan energianvändning, varvid energiprestanda för en byggnad, med beaktande av dess typ, ska anges med utgångspunkt i en normal användning av byggnaden och på de grunder för beräkning av energiprestanda som föreskrivs i PBL med stöd av PBL gällande bestämmelser.

---

¹ När en europeisk standard (EN) blir fastställd nationellt får den beteckningen SFS-EN. Är det en internationell standard har standarden beteckningen ISO. Även de svenska standarderna har införts identiskt nationellt, de anges då med SS-EN. En SFS-EN-standard och en SS-EN-standard med samma numrering har alltså samma innehåll. Enligt avsnitt 1 i ÅBBS kan en hänvisning till en SFS-EN-Standard i landskapet avse även en SS-EN-standard om SFS-EN-standarderna inte finns tillgängliga på svenska.

² I 23 § 2 mom. PBF hänvisas till den upphävda landskapslagen (2008:106) om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om byggnaders energiprestanda som ska lämnas in vid ansökan om bygglov. Denna paragraf torde ändras eller upphävas, det ingår dock inte här i detta direktiv.

Vid en jämförelse med de svenska bestämmelserna kan konstateras att 65 § i PBL överensstämmer med 8 kap. 4 § 1 st. 6 p i den svenska plan- och bygglagen. I den 14 § i svenska plan- och byggförordningen anges vidare att en byggnad, för att uppfylla kravet på energihushållning och värmeisolering ska ha en mycket hög energiprestanda där den energi som tillförs i mycket hög grad kommer från förnybara energikällor (nära-nollenergibyggnad) uttryckt som primärenergi beräknad med en viktningsfaktor per energibärare som ska bidra till teknikneutralitet mellan hållbara uppvärmningssystem som inte är fossilbränslebaserade, ha särskilt goda egenskaper när det gäller hushållning med el, och vara utrustad med en klimatskärm som säkerställer god värmeisolering. En sådan bestämmelse saknas i den åländska plan- och byggförordningen. I landskapet har man i stället i 2 § landskapsförordning om energideklaration infört en beskrivande bestämmelse om nära-nollenergibyggnad där kravet finns i övergångsbestämmelserna.

Svenska Boverket har med grund i svenska plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen utfärdat:

Boverkets byggregler:

- Kravet på en ny byggnads energiprestanda anges i byggreglerna i primärenergital. Primärenergi är den totala energimängd som går åt för att producera energin, från utvinning av själva energiråvaran till levererad energi. Primärenergitalet beräknas med utgångspunkt i den levererade energin till byggnaden och inte, som tidigare, enbart på byggnadens förbrukade energi. Primärenergitalet utgår också från levererad energi till byggnaden men där varje energibärare har getts en viktningsfaktor, en så kallad primärenergifaktor. Denna faktor anger hur mycket energi som krävs för att exempelvis leverera 1 kWh el till byggnaden. Primärenergin är ett mått på vilka energiresurser som behöver tillföras energisystemet för att uppfylla byggnadens energibehov.
- *Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2016:12) om fastställande av en byggnads energianvändning vid normalt brukande och ett normalår:* Föreskriften används som en måttstock för fastställande av byggnadens energianvändning knutet till normalt brukande under ett normalår, dels vid beräkning, dels utifrån uppmätt energianvändning.

Enligt 9 § i den svenska lagen om energideklaration för byggnader ska det i en energideklaration anges uppgift om byggnadens energiprestanda. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur en byggnads energiprestanda ska fastställas, om vilka referensvärden som ska användas och om vilka ytterligare uppgifter som ska lämnas i deklARATIONEN. Boverket har med stöd däri utfärdat:

1. *Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2007:4) om energideklaration för byggnader:*

I föreskriften anges undantag från skyldigheten att energideklarera, undantag från skyldigheten att inspektera vissa uppvärmnings- och luftkonditioneringsystem, inspektion av uppvärmnings- och luftkonditioneringsystem, senaste tidpunkt för att energideklarera med mera. Därtill anges att Byggnaders energiprestanda ska anges som byggnadens primärenergital i enlighet med avsnitt 9:12 BBR samt att en byggnads uppmätta energianvändning ska korrigeras för att fastställa byggnadens energianvändning knuten till ett normalt brukande och ett normalår enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2016:12) om fastställande av en byggnads energianvändning vid normalt brukande och ett normalår. Byggnader där det inte går att få fram uppgifter om den uppmätta energianvändningen får i stället deklarerat genom att energiprestandan beräknas enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2016:12) om fastställande av byggnadens energianvändning vid normalt brukande och ett normalår.

En viktig skillnad i det svenska systemet är att det i jämförelse med de bestämmelser som gäller i landskapet är tydligt att de regler som gäller nybyggnation finns i plan- och bygglagen och plan- och byggförordningen samt med stöd av dem utfärdade föreskrifter medan bestämmelser om energideklaration och hur energiprestandan räknas ut till energideklARATIONEN finns i lag om energideklaration för byggnader, förordning om energideklaration för byggnader samt med stöd av dem utfärdade föreskrifter, där man sedan hänvisar till avsnitt 9 i BBR avseende byggnaders energiprestanda. Detta är viktigt eftersom energideklARATIONER ska göras också för andra byggnader än sådana som är nya byggnader.

I landskapet bör avsnitt 9 i ÅBBS uppdateras så att det införs primärenergi- eller viktningsfaktorer. På det sättet kan man övergå till att beräkna den till byggnaden levererade energin i stället för den förbrukade energin. En ändring där ÅBBS återigen närmar sig de svenska byggreglerna skulle också innebära att det åländska systemet bättre passar in vid rapportering av energideklarationer, vilket sker i en databas som en gång har upprättats med hjälp av Boverket. Detta förfaringssätt kräver en genomlysning av eventuella behov av en uppdatering av databasen, se mer under nästa punkt.

Landskapslagen om energideklaration för byggnader bör vidare uppdateras så att en förordningsfullmakt ges i vilken landskapsregeringen kan besluta om metod för beräkning av energiprestanda i de fall där det inte går att få fram uppgifter om den uppmätta energianvändningen.

Ändring av ÅBBS avsnitt 9, punkt 2:

Gällande lydelse:

9:2 Bostäder

Bostäder och lokaler ska vara utformade så att

- byggnadens specifika energianvändning,
- installerad eleffekt för uppvärmning,
- klimatskärmens genomsnittliga luftläckage, och
- genomsnittlig värmegenomgångskoefficient (U_m) för de byggnadsdelar som omsluter byggnaden (A_{om}),

högst uppgår till de värden som anges i tabell 9:23a och 9:23b

Föreslagen lydelse:

9:2 Bostäder och lokaler

Bostäder och lokaler ska vara utformade så att

- primärenergitalet (EP_{pet}),
- installerad eleffekt för uppvärmning,
- klimatskärmens genomsnittliga luftläckage, och
- genomsnittlig värmegenomgångskoefficient (U_m) för de byggnadsdelar som omsluter byggnaden (A_{om}),

högst uppgår till de värden som anges i tabell 9:23a. Vid fastställande av byggnadens primärenergital ska hänsyn tas till viktningsfaktorer per energibärare enligt tabell 9:23b och landskapets geografiska läge enligt tabell 9:23c.

Ett högre primärenergital och högre eleffekt än vad som anges i tabell 9:23a kan godtas

– för lokaler avsedda för verksamhet av tillfällig karaktär, eller

– i andra fall om särskilda förhållanden föreligger.

Allmänt råd

Med verksamhet av tillfällig karaktär avses som utgångspunkt verksamhet som pågår i två år eller kortare tid. Med särskilda förhållanden avses till exempel när alternativ till el för uppvärmning och tappvarmvatten inte finns och värmepump inte kan användas. Hur mycket högsta tillåtna primärenergital och eleffekt enligt tabell 9:23a behöver överskridas som en följd av de särskilda förhållandena bör visas i en särskild utredning.

Om en byggnad försörjs med värme eller kyla från en annan närbelägen byggnad eller apparat, anses energislaget och kylsättet för den mottagande byggnaden vara detsamma som för den levererande byggnaden, under förutsättning att byggnaderna finns på samma fastighet eller byggnaderna har samma ägare.

För byggnader som innehåller både bostäder och lokaler viktas kraven på genomsnittlig värme genomgångskoefficient (U_m), primärenergital (EP_{pet}) och installerad eleffekt för uppvärmning i proportion till golvarean (A_{temp}).

Allmänt råd

Hantering av energi från sol, vind, mark, luft eller vatten regleras i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2016:12) om fastställande av byggnadens energianvändning vid normalt brukande och ett normalår.

Anteckning: Om ovanstående *Allmänt råd* ska tas med i ändringen i ÅBBS behövs en föreskrift från LR författas. Frågan om detta tas upp längre ner här.

Tabellerna i Ålands byggbestämmelsesamlings avsnitt nio, punkt 23 (9:23) måste även de ändras. Nuvarande 9:23 upphävs i sin helhet.

Föreslagen ny lydelse:

Tabell 9:23a Högsta tillåtna primärenergital, installerad eleffekt för uppvärmning, genomsnittlig värme genomgångskoefficient och genomsnittligt luftläckage, för småhus, flerbostadshus och lokaler.

	Energiprestanda uttryckt som primärenergital (EP_{pet}) [kWh/m ² A_{temp} och år]	Installerad eleffekt för uppvärmning (kW)	Genomsnittlig värme genomgångskoefficient (U_m) [W/m ² K]	Klimatskärmens genomsnittliga luftläckage vid 50 Pa tryckskillnad (l/s m ²)
Bostäder				
Småhus >130 m ² A_{temp}	90	4,5 + 1,7 x ($F_{geo} - 1$) ^{1), 1)}	0,30	Enligt avsnitt 9:25
Småhus >90–130 m ² A_{temp}	95			
Småhus >50–90 m ² A_{temp}	100			
Småhus ≤50 m ² A_{temp}	Inget krav	Inget krav	0,33	0,60
Flerbostadshus	75 ⁴⁾	4,5 + 1,7 x ($F_{geo} - 1$) ^{1), 5)}	0,40	Enligt avsnitt 9:25
Lokaler				
Lokaler	70 ²⁾	4,5 + 1,7 x ($F_{geo} - 1$) ^{1), 3)}	0,50	Enligt avsnitt 9:25
Lokal ≤50 m ² A_{temp}	Inget krav	Inget krav	0,33	0,60

1) Tillägg får göras med $(0,025 + 0,02 \times (F_{geo} - 1)) \times (A_{temp} - 130)$ då A_{temp} är större än 130 m² Om den geografiska justeringsfaktorn F_{geo} är mindre än 1,0 sätts den till 1,0 vid beräkning av installerad eleffekt.

2) Tillägg får göras med $40 \times (q_{medel} - 0,35)$ då uteluftsflödet i temperaturreglerade utrymmen av utökade hygieniska skäl är större än 0,35 l/s per m², där q_{medel} är det genomsnittliga specifika uteluftsflödet under uppvärmningssäsongen och får högst tillgodoräknas upp till 1,00 l/s per m².

3) Tillägg får göras med $(0,022 + 0,02 \times (F_{geo} - 1)) \times (q - 0,35) \times A_{temp}$ då uteluftsflödet av utökade kontinuerliga hygieniska skäl är större än 0,35 l/s per m² i temperaturreglerade utrymmen. Där q är det maximala specifika uteluftsflödet vid DVUT. Om den geografiska justeringsfaktorn F_{geo} är mindre än 1,0 sätts den till 1,0 vid beräkning av installerad eleffekt.

4) Tillägg får göras med $40 \times (q_{\text{medel}} - 0,35)$ i flerbostadshus där A_{temp} är 50 m² eller större och som till övervägande delen (>50 % A_{temp}) innehåller lägenheter med en boarea om högst 35 m² vardera och q_{medel} är uteluftsflödet i temperaturreglerade utrymmen överstiger 0,35 l/s per m². Tillägget kan enbart användas på grund av krav på ventilation i särskilda utrymmen som badrum, toalett och kök och får högst tillgodoräknas upp till 0,6 l/s per m².

5) Tillägg får göras med $(0,022 + 0,02 \times (F_{\text{geo}} - 1)) \times (q - 0,35) A_{\text{temp}}$ i flerbostadshus där A_{temp} är 50 m² eller större och som till övervägande delen (>50 % A_{temp}) innehåller lägenheter med en boarea om högst 35 m² vardera. Tillägget kan enbart användas då det maximala uteluftsflödet vid DVUT i temperaturreglerade utrymmen q överstiger 0,35 l/s per m² på grund av krav på ventilation i särskilda utrymmen som badrum, toalett och kök. Om den geografiska justeringsfaktorn F_{geo} är mindre än 1,0 sätts den till 1,0 vid beräkning av installerad eleffekt.

Tabell 9:23b Viktningsfaktorer

Energibärare	Viktningsfaktor (VF_i)
EI (VF_{el})	1,8
Fjärrvärme (VF_{fjv})	0,7
Fjärrkyla (VF_{fjk})	0,6
Fasta, flytande och gasformiga biobränslen (VF_{bio})	0,6
Fossil olja (VF_{olja})	1,8
Fossil gas (VF_{gas})	1,8

Tabell 9:23c Geografiska justeringsfaktorer

	Kommun	Geografisk justeringsfaktor (F_{geo})
Landskapet Åland	Geta, Saltvik, Finström, Sund, Vårdö, Kumlinge, Brändö, Eckerö och Hammarland	1,1
	Jomala, Mariehamn, Lumparland, Lemland, Sottunga, Föglö och Kökar	1,0

Denna ändring medför även att 9:25 i ÅBBS behöver ändras.

Gällande lydelse:

9:25 Klimatskärmens lufttätethet

Byggnadens klimatskärm ska vara så tät att krav på byggnadens specifika energianvändning och installerad eleffekt för uppvärmning uppfylls.

Föreslagen lydelse:

9:25 Klimatskärmens lufttätethet

Byggnadens klimatskärm ska vara så tät att kraven på byggnadens primärenergital och installerad eleffekt för uppvärmning uppfylls.

Ovanstående ändringsförslag (från ÅBBS 9:2 till ÅBBS 9:25) innebär att nuvarande ÅBBS 9:4 ska upphävas i sin helhet.

Svenska Boverket har gett ut två föreskrifter som reglerar undantag och hur ansvarig ska ta de begreppen angivna i tabellerna 9:23a – 9:23c i beaktande vid utförandet.

1. Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2007:4) om energideklaration för byggnader:

I föreskriften anges undantag från skyldigheten att energideklarera, undantag från skyldigheten att inspektera vissa uppvärmnings- och luftkonditioneringsystem, inspektion av uppvärmnings- och luftkonditioneringsystem, senaste tidpunkt för att energideklarera med mera. Därtill anges att Byggnaders energiprestanda ska anges som byggnadens primärenergital i enlighet med avsnitt 9:12 BBR samt att en byggnads uppmätta energianvändning ska korrigeras för att fastställa byggnadens energianvändning knuten till ett normalt brukande och ett normalår enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2016:12) om fastställande av en byggnads energianvändning vid normalt brukande och ett normalår, (BEN 1, ändrad i BFS 2017:2 och igen i BFS 2018:5). Byggnader där det inte går att få fram uppgifter om den uppmätta energianvändningen får i stället deklarerats genom att energiprestandan beräknas enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2016:12) om fastställande av byggnadens energianvändning vid normalt brukande och ett normalår.

Dessa föreskrifter är nödvändiga för att få ovanstående ändring i ÅBBS avsnitt 9 att fungera varför det föreslås att landskapsregeringen tar fram egna föreskrifter som är knutna till ÅBBS samt landskapslag (2014:31) om energideklarationer för byggnader. Vidare föreslås det att en fullmakt läggs in i ÅBBS avsnitt 9 som hänvisar till dessa åländska föreskrifter.

Det föreslås även att följande definitioner förs in i ÅBBS avsnitt 9:12.

- A_i : Arean för byggnadsdelen i:s yta mot uppvärmda delar av bostäder eller lokaler. För fönster, dörrar, portar och dylikt beräknas A_i med karmyttermått. Byggnadens hela invändiga höjd används vid beräkningarna, dvs. från överkant bottenbjälklag till underkant vindsbjälklag.
- *Byggnadens fastighetsenergi, E_i* : Fastighetsenergi, kWh/år. Den del av byggnadens energianvändning som är relaterad till byggnadens behov där den energikrävande apparaten finns inom, under eller anbringad på utsidan av byggnaden. I fastighetsenergin ingår fast belysning i allmänna utrymmen och driftsutrymmen. Dessutom ingår energi som används i värmekablar, pumpar, fläktar, motorer, styr- och övervakningsutrustning och dylikt. Även externt lokalt placerad apparat som försörjer byggnaden, exempelvis pumpar och fläktar för frikyla, inräknas. Apparater avsedda för annan användning än för byggnaden, exempelvis motor- och kupévärmare för fordon, batteriladdare för extern användare, belysning i trädgård och på gångstråk, inräknas inte. Med fastighetsel menas den del av fastighetsenergin som är elbaserad.
- *Byggnadens primärenergital (EP_{pet})*: Det värde som beskriver byggnadens energiprestanda uttryckt som ett primärenergital. Primärenergitalet utgörs av byggnadens energianvändning, där energi till uppvärmning har korrigerats med en geografisk justeringsfaktor (F_{geo}), multiplicerat med viktningsfaktor för energibärare och fördelat på A_{temp} (kWh/m² och år). Primärenergitalet (EP_{pet}) beräknas enligt nedanstående formel

$$EP_{pet} = \sum_{i=1}^6 (E_{uppv, i} / F_{geo} + E_{kyl, i} + E_{tvv, i} + E_{i, i}) \times VF_i / A_{temp}$$

- *Dimensionerande vinterutetemperatur, DVUT*: Den temperatur, för representativ ort, som framgår av 1-dagsvärdet i "n-day mean air temperature" enligt SFS-EN ISO 15927-5. Temperaturen får ökas om byggnadens tidskonstant överstiger 24 timmar. Ökningen framgår av standardens redovisade temperaturer för 2, 3 eller 4 dygn. Byggnadens tidskonstant, mätt i dygn, används för val av motsvarande tabellvärde (n-day). Temperaturökning, beroende på högre tidskonstant än 96 timmar kan fastställas genom särskild utredning.
- E_{tvv} : Energi till tappvarmvatten, kWh/år

- E_{uppv} : Energi till uppvärmning, kWh/år
- F_{geo} : Geografisk justeringsfaktor
- *Installerad eleffekt för uppvärmning:* Den sammanlagda eleffekt som maximalt kan upptas av de elektriska apparater för uppvärmning som behövs för att kunna upprätthålla avsett inomhusklimat, tappvarmvattenproduktion och ventilation när byggnadens maximala effektbehov föreligger. Det maximala effektbehovet kan beräknas vid DVUT och tappvarmvattenanvändning motsvarande minst 0,5 kW per lägenhet, om inte annat högre belastningsfall är känt vid projekteringen.
- *Viktningsfaktor, VF :* Viktningsfaktor för respektive energibärare som multipliceras med den energi som levereras till en byggnad vid beräkning av byggnadens primärenergital.

Ovanstående tillägg i ÅBBS 9:12 gäller även ändringar där rubriken redan finns i ÅBBS 9:12.

I tillägg skall en *standard* byta namn. Det gäller under rubriken *Genomsnittlig värmegenomgångskoefficient* i 9:12. Nuvarande angiven standard är SFS – EN ISO 13789:2007. Skall vara SFS – EN 13789:2017

I punkt 3 i bilaga II anges, att när information läggs till i en databas ska det för övervaknings- och kontrolländamål vara möjligt för nationella myndigheter att identifiera vem som lagt till informationen.

I notifieringen har direktivets bilaga II inte angetts alls, varför kommissionen anser att bestämmelsen inte har införlivats på Åland.

I 5 kap. landskapslag om energideklaration finns bestämmelser om energideklarationsregister vari anges att landskapsregeringen ska föra ett register över de energideklarationer som har lämnats till landskapsregeringen. Uppgifter som hämtas från energideklarationer och besiktningsprotokoll får registreras i energideklarationsregistret. Av 2 kap. 4 § i samma lag framkommer vad som ska anges i energideklarationen.

Det anges inte någonstans att det ska vara möjligt att i registret identifiera vem som har lagt till informationen. I praktiken är det dock så att den oberoende experten har tillgång till en databas genom personlig inloggning. De oberoende experterna kan i databasen se vilka energideklarationer de själva har utfört.

Eftersom de åländska reglerna gällande energideklarationer följer det svenska systemet och lagstiftningen varit likartad kan en jämförelse göras gällande de uppgifter som i svenska författningar anges ska finnas i energideklarationer. I lagen om energideklaration för byggnader anges ingenting om att den som utfört energideklaration ska namnges i registret. I 8 § i förordning om energideklaration för byggnader anges att Boverket får meddela föreskrifter om vilka uppgifter utöver de som anges i lagen om energideklaration för byggnader som ska anges i energideklarationen. I 8 § i Boverkets föreskrifter och allmänna råd (2007:4) om energideklaration för byggnader anges att det i energideklarationer och inspektionsprotokoll, utöver de bestämmelser som anges i lagen och förordningen, även ska anges de uppgifter som följer av Boverkets elektroniska formulär. I det

elektroniska formuläret anges bland annat att energideklarationen ska innehålla uppgift om vilken energiexpert som utfört energideklarationen.

Mot bakgrund av ovanstående bör det i landskapet införas bestämmelser om att det av energideklarationsregistret ska framkomma vilken oberoende expert som har utfört energideklarationen. Detta överensstämmer även med vad som anges i 3 § lag om informationssystemet för byggnaders energicertifikat (FFS 147/2015).

CHECKLISTA – BEHÖVS NY LAGSTIFTNING?

1. Vem eller vilka kräver en förändring?

Finns det ett EU-eller internationellt perspektiv på frågan?

2. Vilket är målet?

Finns det konflikter mellan olika mål?

3. Är underlaget tillräckligt?

Behövs tilläggsutredning?

4. Vad händer om man inte gör någonting alls?

Blir problemet större och mer akut?

Vad är konsekvenserna för samhället och för enskilda om åtgärder inte vidtas?

5. Vilken utveckling av särskild betydelse för frågan kan väntas inom den närmaste tiden? Hur påverkas problemet?**6. När behövs åtgärderna?**

Är behovet av åtgärder tillfälligt?

7. Berör ärendet regeringsprogrammet eller utvecklings- och hållbarhetsagendan?**8. Kan alternativa styrmedel användas?**

Måste frågan regleras genom lagstiftning med stöd av grundlagen eller självstyrelselagen?

Går det att åtgärda problemet genom samhällsinformation, avtal, allmänna råd/rekommendation eller anvisningar?

Om checklistan visar att det finns ett behov av ny lagstiftning ska en lagstiftningspromemoria skrivas och förankras politiskt (se nästa sida).

Kontakta lagberedningen om du har frågor kring checklistan!

LAGSTIFTNINGSPROMEMORIA - INNEHÅLL

Den fristående lagstiftningspromemorian ska innehålla följande uppgifter

☐	Bakgrund till behovet av ny lagstiftning.
☐	En beskrivning av det huvudsakliga innehållet i den förslagna lagstiftningen.
☐	Förslagets konsekvenser. De konsekvenser som ska framgå är ☐ ekonomiska konsekvenser ☐ administrativa konsekvenser ☐ miljökonsekvenser ☐ jämställdhetskonskvenser ☐ konsekvenser för barn (under 18 år) ☐ jämlikhetskonsekvenser Enligt landskapslagen (2005:66) om förhindrande av diskriminering i landskapet Åland ska diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning eller annan därmed jämförbar omständighet förhindras. ☐ konsekvenser för sysselsättningen och arbetslivet ☐ andra samhällliga konsekvenser Då konsekvenserna av ett förslag utreds kan andra sakkunniga inom framför allt landskapsförvaltningen konsulteras. Vägledning finns i justitieministeriets anvisning om konsekvensbedömning av lagförslag. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/80031
☐	Lagstiftningsbehörigheten.
☐	Hur ska konsekvenserna av lagstiftningen utvärderas och följas upp?

Bifoga den ifyllda checklisten som en bilaga till lagstiftningspromemorian.

Kontakta lagberedningen om du har frågor kring promemorian!

Bilaga till Lagstiftningspromemoria om ytterligare lagstiftningsåtgärder med anledning av kommissionens motiverade yttrande gällande implementering av energiprestandadirektivet 2010/31/EU samt ändring av direktiv 2012/27/EU

Enkel konsekvensutredning

1. Ekonomiska konsekvenser

Sannolikheten att de ändringar som föreslås får några betydande ekonomiska konsekvenser för landskapsregeringen ses som låga. Däremot anses det sannolikt att kommunernas byggnadsinspektioner vid nybyggnation och större ändringar av byggnader som kräver bygglov får hantera vissa nya krav genom de planerade ändringarna plan- och bygglagstiftningen. Det är dock viktigt att påpeka att lagförslagsändringarna genom de föreslagna ändringarna utgår från en miniminivå för att implementera aktuellt EU-direktiv.

2. Administrativa konsekvenser

Den databas landskapsregeringen i dag har för energideklarationer behöver uppdateras för att passa de ändringar som nu införs. Emellertid är det viktigt att komma ihåg att databasen behöver uppdateras oavsett ändringarna, ett arbete som redan är i gång på allmänna byrån på Infra.

3. Miljökonsekvenser

Ändringarna är från EU:s sida en del av EU:s Gröna Giv och har som målsättning att förbättra energiprestandan och energieffektiviteten i nya och befintliga byggnader. Detta innebär att ändringarna enkom bör få positiva konsekvenser för Ålands miljö- och klimat arbete.

4. Jämställdhetskonsekvenser

Inga kända eller förutsägbara konsekvenser på detta område.

5. Konsekvenser för barn (under 18 år)

Inga kända eller förutsägbara konsekvenser på detta område.

6. Andra samhällseliga konsekvenser

Det ses som sannolikt att större arbetsbörda för såväl kommunerna (bygglov) som för privata aktörer kommer att vara en av konsekvenserna av lagförslagen. Storleken på den ökade arbetsbördan får dock ses som osäkra och svåra att utreda.

En annan konsekvens är att de företag som idag utför energideklarationer på byggnader behöver lära sig att räkna fram energiresultaten på ett annorlunda sätt.